

AKTUELNA PITANJA

IZGRADNJE SAVEZA KOMUNISTA U JNA

Složenost borbe za socijalizam i socijalističke društvene odnose i problemi koji nastaju u toj borbi neprekidno nameću nove zadatke u izgradnji Saveza komunista i ostvarivanju njegove rukovodeće uloge u preobražaju društva. Sedmi kongres i Program SKJ jasno su odredili i definisali ulogu SK u novim društveno-političkim uslovima, u uslovima socijalističke demokratije i radničkog samoupravljanja. Treći i Četvrti plenum pošli su još dalje, naročito u pogledu konkretizacije zadataka i praktičnog djelovanja SK, što je neosporno unijelo puno svjetla u svakodnevni rad i život organizacija i rukovodstava SKJ.

Praksa posljednjih godina našeg društveno-političkog razvitka nedvosmisleno je potvrdila da se sa snažnijim razvojem neposredne demokratije *»povećavaju odgovornost i zadaci Saveza komunista kao idejno-političkog faktora i vodeće snage društva«*. (Treći plenum). Život i svakodnevna borba za socijalizam zahtijevaju, prije svega, da komunisti sistematski i suštinski sagledaju određene idejne i političke probleme koji se nužno rađaju u praksi i da se daleko aktivnije, borbenije i odgovornije odnose prema njima i prema svim antisocijalističkim pojavama i tendencijama.

U uslovima socijalističke demokratije i društvenog samoupravljanja, Savez komunista predstavlja takvu snagu i faktor bez kojeg se ne da zamisliti naš dalji razvitak. Kako kaže drug Tito, obraćajući se radnicima u Železniku: *»Savez komunista je odgovoran za naš razvitak i to ne samo kao usmjeravajuća snaga, već i kao kontrola, kao snaga koja orijentiše naše ljude da rade kako treba«, i dalje »... Komunisti su i danas dužni da kao idejna i mobilizatorska snaga, izvršavaju sve svoje dužnosti koje su neophodne za povoljan razvitak socijalističkog društvenog poretka u našoj zemlji«*.

Te reči druga Tita upućuju na još aktivniji odnos organizacija i rukovodstava SK prema svim osnovnim zadacima naše socijalističke izgradnje. One još jače ističu rukovodeću ulogu SK i njegovu odgovornost kao cjeline i svakog komunista kao pojedinca u svakodnevnoj borbi za socijalizam. Neosporno je da borba za socijalizam u uslovima u kojima se danas vodi, nosi u sebi čitav niz novih zadataka, često komplikovanih i složenih, za koje ne postoje unapred utvrđena gotova i savršena rješenja. Svaki novi korak na tom putu, svaki rezultat, postavljaju nova pitanja koja treba politički sagledati, analizirati, shvatiti, te tražiti adekvatna rješenja. Pri tom, prirodno, nije moguće uvijek izbjeći određene slabosti, negativne pojave i ekscese, koje je nužno uklanjati, prevazilaziti, te

stvarati uslove za dalje kretanje društva. Mnogi problemi nastaju, naravno, kao posljedica objektivnog kretanja i ne mogu se rješavati samo subjektivnim snagama. Ali ako subjektivne snage socijalizma nisu stalno mobilisane, politički budne i u punoj mjeri aktivirane, problemi postaju teži i ozbiljniji. Nije prošla ni puna godina od Pisma Izvršnog komiteta i govora druga Tita u Splitu, a već su rezultati toliko vidljivi i značajni da sami o tome govore. Aktivnost koju su pokazali SKJ kao cjelina i komunisti u svakodnevnom radu i životu dala je značajne rezultate. To je istovremeno na praksi potvrdilo i pokazalo da ulogu SK danas i u daljoj perspektivi ne može i ne treba da zamijeni nikakav drugi faktor društva. Savez komunista ima prvorazredan značaj, podjednako kao idejni predvodnik, mobilizator i vaspitač masa i kao kontrola svih zbivanja u našem društvu. Svakako, njegova najveća i najznačajnija uloga sastoji se u obezbjeđenju socijalističkog društveno-političkog razvitka i podizanju idejno-političke svijesti ljudi.

»... Često se gubilo iz vida — kaže se u referatu druga Rankovića na Četvrtom plenumu — da se naše socijalističko društvo i naš sistem samoupravljanja ne bi mogli normalno razvijati bez takve idejno političke usmeravajuće snage kao što je Savez komunista. Bez takve uloge SK naš društveni organizam počeo bi da kržlja, društveni odnosi da se izvitoperavaju, a pritisak stihija bi ozbiljno narušavao jedinstvo društva kao celine. Jasno se pokazalo da su se tamo gde je oslabila i zatajila aktivnost SK i drugih svesnih snaga ispoljile mnoge anomalije i da je došlo do iskrivljavanja ljudskih odnosa. A čim su se komunisti mobilisali i bolje organizovali, mnogi ekscesi su eliminisani. Ovo iskustvo će pomoći da se bolje shvati i uloga SK i da se bitno podigne vrednost političkog rada i političke funkcije.«

Ti opšti stavovi o ulozu i mjestu SK važe podjednako za sve organizacije i sve komuniste bez obzira na kojim područjima radili. Razlike postoje u ostvarivanju takve uloge jer su različiti uslovi, problemi i zadaci koji se rješavaju, pa su, prema tome, i usaglašavanje i konkretizovanje drugačiji. To je ono što od svake organizacije zahtijeva da stvaralački djeluje i prilazi problemima, da temeljitije i dublje poznaje i sagedava pitanja i zadatke na području djelatnosti komunista. I, naravno, iziskuje vrlo aktivan odnos organizacija i komunista prema tim zadacima.

ARMISKE SPECIFIČNOSTI

Organizacije SK u Armiji u pogledu odgovornosti, aktivnosti u svakodnevnom životu i radu, te izvršenju konkretnih zadataka ne predstavljaju ništa izuzetno mada, u svakom slučaju, specifičnost armijske organizacije uslovljava donekle i specifičan rad organizacija SK i komunista kao pojedinaca. No, to ne važi samo za organizacije SK u Armiji. I organizacije u preduzećima imaju drugačije zadatke nego one u školi, ili na selu ili na nekom drugom području. Svaka od njih mora u pogledu ostvarivanja i izvršavanja svojih zadataka da nađe mjeru, odgovarajući metod i sistem. I ne samo to, osnovni zadaci SK ne smiju se posmatrati kao nešto što je za sva vremena određeno i definisano. Uporedo sa stepenom razvitka društva, svijesti ljudi i opštih dostignuća, menjaju se i

zadaci komunista. Ako se samo letimično pogleda kako se razvijala naša armija i kakvi su se sve zadaci rješavali u toku nešto više od dvije decenije njenog postojanja, može se vidjeti kako je Komunistička partija, odnosno Savez komunista, kao jedan od najznačajnijih faktora njenog unutrašnjeg života, ostvarila svoju rukovodeću ulogu u pojedinim fazama tog razvitka. Narodnooslobodilački rat i revolucija zahtijevali su potpuno angažovanje partijske organizacije u cjelokupnom radu i životu jedinica, a prije svega u ostvarivanju njihovih borbenih zadataka. Njena »puna« rukovodeća uloga, neposredno odlučivanje i rješavanje zadataka bili su nužni, istorijski opravdani i uslovljeni. Sa pobjedom revolucije i početkom mirnog razvitka socijalizma i dalje izgradnje regularne armije, način rada, zadaci i praktično ostvarenje rukovodeće uloge postepeno su se mijenjali, upravo u onoj mjeri i onim tempom kako su nastajali, rasli i jačali drugi faktori našeg socijalističkog društva i njegove oružane sile. Danas, nakon gotovo 18 godina mirnodopske izgradnje, budući da su riješena osnovna pitanja neophodna za razvitak jedne savremene armije, prirodno je da zadaci SK moraju biti drugačiji. Potpuna organizacijska sređenost i dograđenost armijske organizacije, velike materijalne i tehničke mogućnosti, obučenost jedinica u savremenom smislu, kvalitet ljudstva koje svakodnevno dolazi u armiju — u velikoj mjeri opredjeljuju zadatke SK, a naročito utiču na sistem i metod njegovog rada. Time se, naravno, ne misli reći da slabi njegova uloga, da jačanjem navedenih faktora prestaje potreba za djelovanjem komunista ili da već samim tim što su ti faktori stvoreni i razvijeni stvari mogu dalje ići same od sebe. Naprotiv, organizacija SK u Armiji ima prvorazredne zadatke kao idejno-politički činilac dalje izgradnje naših oružanih snaga, bez kojeg se, na današnjoj etapi razvitka društva i Armije, ne mogu ni zamisliti potpuni rezultati. Polazeći od činjenice da je za obezbjeđenje mirnog socijalističkog razvitka naše zemlje nužno potrebna snažna, savremeno organizovana, tehnički opremljena, bojevo spremna i moralno-politički jedinstvena armija, uticaj i odgovornost takvog faktora kakav je SK ne dolaze u pitanje. Izgradili smo čitav niz institucija, komandi, osposobili mnoštvo starješina, tehnički znatno opremili jedinice i stvorili ostale faktore koji su neophodni savremenoj armiji, bez kojih se ne da ni zamisliti funkcionisanje tako složenog vojnog mehanizma. Sa stanovišta komandovanja, upravljanja i rukovođenja naša armija je razvila i učvrstila sve one osnovne faktore koji je čine savremenom. Međutim, svakodnevna borba za dalje usavršavanje i jačanje Armije traži politički svjesne, požrtvovane, disciplinovane, samoinicijativne, visoko stručno i tehnički osposobljene vojnike i starješine koji će u tom vojnom organizmu potpuno shvatiti i znati svoje mjesto, ulogu i zadatke. Organizacije SK, u kojima su okupljeni gotovo svi rukovodeći kadrovi i najsvjesniji vojnici, čine borbu za te ciljeve efikasnijom, upornijom i dosljednijom.

Naš unutrašnji razvitak i dosadašnja dostignuća omogućavaju puno ostvarenje misli iz Programa da je »Savez komunista sve manje faktor vlasti, a sve više postaje faktor formiranja ili razvijanja svesti radnih masa«. Ili, primijenjeno na našu armijsku praksu: Savez komunista je sve manje faktor komandovanja, a sve više faktor formiranja i razvijanja svijesti i pune odgovornosti prije svega komunista, a potom i svih

ostalih pripadnika Armije. Iz takvog shvatanja uloge Saveza komunista proizilazi cjelokupna aktivnost organizacija SK u Armiji u rješavanju svih suštinskih pitanja njenog razvitka. Na taj razvitak i jačanje borbene spremnosti odlučujući utiče savremeno organizovano vojno-stručno, tehničko, idejno-političko i kulturno-prosvjetno vaspitanje vojnika i starješina. I, posebno, radikalnije i smjelije prihvatanje, usvajanje i primjenjivanje novih rješenja koja odgovaraju našim uslovima, mogućnostima i pogledima na odbranu zemlje. U svemu tome organizacija Saveza komunista ima vrlo značajnu ulogu i zadatke. Kao idejno-politički, mobilizatorski i vaspitni faktor, ona najснаžnije djeluje na političku svijest i moralno-političko jedinstvo Armije, čime neposredno ili posredno podstiče jačanje svih ostalih elemenata njene bojeve gotovosti.

Pri određivanju mjesta i osnovnih zadataka koje imaju organizacije SK u Armiji, valja imati na umu i neke druge činjenice koje u znatnoj mjeri opredjeljuju sistem i metod njihovog rada. Specifičnost Armije nije samo u tome što rješava tako važna i odgovorna pitanja odbrane zemlje i što je specifična u odnosu na druge organizacije i ostala područja našeg društvenog života. Istina, osjetljivost i težina zadataka koje komunisti u Armiji rješavaju karakterišu u velikoj mjeri i njihov rad i zadatke. No, tu je, iz praktičnih razloga, važno istaći i drugu stranu pitanja. U Armiji su neposredni, osnovni dejstvjući faktori: komande, uprave, starješine, kolektivi jedinica i ustanova i organizacije SK. Takve organizacije koje su nosioci određenih oblika i sadržaja rada, kao što su: Socijalistički savez, sindikati, radnički savjeti, omladinska organizacija i druge — koje inače djeluju u našem socijalističkom društvu i koje u određenoj mjeri i na svoj način doprinose daljem razvitku socijalizma i socijalističkih društvenih odnosa — ne postoje u Armiji. Naravno, time se ne misli reći da one na određeni način i u izvjesnoj mjeri ne utiču i ne djeluju na razvitak Armije, na njen unutrašnji život, na odnose itd. Ali, za svakodnevni rad organizacije SK u Armiji, za metod njenog djelovanja, bitno je ipak to na koje snage i kakve faktore može neposredno računati. Poznato je da su život u Armiji i zadaci koji se rješavaju više nego drugdje precizirani, propisani, određeni i da se sprovode preko određenih komandi, organa i pojedinaca, kao i da djelatnost u sprovođenju svega toga predstavlja zakon. Organizacija SK i svaki komunista dužni su da se pozitivno postavljaju prema svim tim zadacima, naređenjima i propisima i obezbijede punu aktivnost i savjesnost u njihovom izvršavanju. To u praksi ne znači da je dužnost organizacije SK da o svakom konkretnom zadatku ubjeđuje ljude i agituje da se neki zadatak pravilno shvati i dosljedno izvrši. Nije stvar u konkretnom obezbjeđenju naređenja i propisa, već u podizanju svijesti, odgovornosti i idejno-političkog nivoa uopšte, te u osposobljavanju komunista za funkcije koje obavljaju. Bez šireg sagledavanja aktuelnih pitanja i zadataka, bez stalnog praćenja razvitka i zemlje i Armije, odnosa koji nastaju, bez poznavanja svih faktora koji dejstvuju u našem socijalističkom društvu i našoj armiji ne mogu se uspješno rješavati ni mnogobrojni zadaci koji se postavljaju pred armijsku organizaciju kao cjelinu.

S druge strane, valja imati na umu da se život i rad u Armiji ne odvijaju jedino po naređenjima i propisima, niti se svaki konkretan slu-

čaj i svaka pojava mogu podvesti pod neki propis. Nije sve ni moguće propisati, kao što nije ni svaki propis takav da ne podleže dopunama, izmjenama, usavršavanju i sl. Mnoga pitanja i problemi nastaju i traže rješenja van propisa i naređenja. Organizacije Saveza komunista koje okupljaju najprogresivniji i najsvjesniji dio kolektiva, svojom svakodnevnom aktivnošću i vaspitno-političkim radom pozitivno utiču na stanje i situaciju u jedinicama i doprinose stvaranju povoljne atmosfere i odnosa unutar kolektiva, koji garantuju solidne rezultate.

PITANJE »NADLEŽNOSTI« I »PRAVA« ORGANIZACIJA SK

Pozitivni procesi koji se, naročito poslije Pisma Izvršnog komiteta i Četvrtog plenuma, odvijaju u organizacijama SK u Armiji, govore da najveći broj organizacija pravilno shvata ovakve zadatke na današnjoj etapi razvitka naše socijalističke zemlje i Armije, da je uglavnom nađena mjera u pogledu »nadležnosti« i »prava« organizacija SK u odnosu na pitanja i probleme koji se javljaju. Tu je praksa najviše pomogla da se stvari shvate i raščiste i da se nađe odgovarajuća mjera. A upravo od toga je mnogo zavisilo da li će organizacije SK pravilno mobilisati svoje članove i da li će uloženi naponi dati potrebne rezultate. Naravno, time se ne bi moglo reći da je sada sve u redu, da nema neshvatanja ili nerazumijevanja ili da ih ne može biti. Upravo u takvoj aktivnosti kakvu imamo, normalno je da bude i različite prakse, raznih metoda u izvršavanju osnovnih zadataka SK, što znači da je nužno, uporedo sa razvijanjem pune odgovornosti i aktivnosti organizacija SK, voditi računa o tome da one u svakom konkretnom slučaju nađu svoje mjesto i pravilno se postave u odnosu na zadatke koje rješavaju.

»No, budući da se stalno menjaju odnosno podmlađuju rukovodstva — kaže se u završnoj reči druga Gošnjaka na proširenoj sjednici Opuномоćства CK SKJ za organizaciju Saveza komunista u JNA održanoj 8. decembra 1962. godine — mi moramo istrajati i na tom pitanju, moramo da usmeravamo pravilan rad partijskih organizacija, njihov odnos prema svim problemima u Armiji, posebno prema vojnim problemima, a da se u isto vreme organizacija SKJ ne upliće u konkretno rešavanje i operativno rukovođenje. Ne možemo se, naravno, zadovoljiti time da se organizacija SK bavi samo idejnim pitanjima. To bi bilo pogrešno, bila bi to druga krajnost. Iskustvo koje smo stekli posle Pisma Izvršnog komiteta CK SKJ dovoljno rečito govori kako organizacija SKJ može da zadrži rukovodeću ulogu, kako može da utiče na dobar rad komandi, a da ne preuzima ono što bi trebalo da rade vojni organi.« Pritom treba imati u vidu i činjenicu da su znatno porasle odgovornosti i aktivnosti svih ostalih faktora u Armiji na rješavanju zadataka koji se pred nju postavljaju. Pravilno angažovati organizaciju SK, orijentisati je na pitanja i probleme koje kao politička organizacija može najuspješnije da rješava i gdje ostali faktori ne mogu tako uspješno da djeluju, to je ono što treba da zaokuplja pažnju svakog rukovodstva i svake organizacije SK u Armiji.

Svaka tendencija da organizacija SK čvršće uzme stvari u »svoje ruke«, da praktično rješava određene poslove u jedinicama i ustanovama

Armije, odnosno da preuzima na sebe poslove i kompetencije pojedinih organa, komandi ili starješina, da se prihvata rješavanja i onih pitanja koja se do kraja mogu rješavati odlukama, mjerama i radom upravno-komandnih organa, vodila bi pasivizaciji i umanjivanju odgovornosti komandi i starješina za stanje i probleme jedinica i ustanova Armije, a moglo bi i štetno da se odrazi na rad organizacija SK u cjelini, naročito na njihovu idejno-političku aktivnost i ulogu. Makar da takva tendencija nastaje, u suštini, kao pozitivna težnja organizacija i rukovodstava da ne dozvole slabosti i gomilanja problema, ipak je nužno stalno i sistematski pomagati organizacije da nađu svoje mjesto i mjeru u pogledu svojih »nadležnosti« i »prava«.

Takođe, preuveličavanje automatskog dejstva postojećih naređenja, vojnih propisa i ostalih mjera kojima se reguliše cjelokupan unutrašnji život i rad u Armiji, štetno bi djelovalo na rad organizacije SK i moglo bi je odvojiti od nekih bitnih pitanja života i rada jedinica i ustanova, što bi se, prirodno, negativno odrazilo na cjelokupno stanje i situaciju u Armiji. Organizacija SK ne smije biti privjesak komande ili određenih vojnih organa, već aktivan politički faktor koji djeluje na svijest ljudi. Ona direktno ili indirektno utiče na razvitak kadrova, pomaže im da lakše shvate svoju ulogu u životu Armije i zemlje, da se pravilno politički postavljaju prema svim pitanjima i zadacima, da se lakše i brzo orijentišu u svakodnevnim zbivanjima; otvara im horizont radi jasnijeg i šireg sagledavanja njihovih funkcionalnih dužnosti, razvija kod njih punu odgovornost, svjesnu disciplinu i pravilne međusobne odnose. Sve to skupa stvaraće takvo moralno-političko stanje, atmosferu i raspoloženje i takav odnos ljudi prema zadacima, da neće biti ni jednog koji neće biti dosljedno i uspješno izvršen.

Van diskusije je da i jedna i druga krajnost, ili slabost, znače nerazumijevanje osnovnih zadataka SK u Armiji ili su posljedica nedograđenog sistema i metoda djelovanja. Štetnija je upravo ona koja u praksi preovladava, a mi se ne borimo efikasno protiv nje, niti pomažemo organizacijama da je preodole. Takođe je suvišno postavljati pitanje »nadležnosti« organizacija SK, ili »prava« da se interesuje za sva pitanja i probleme koji nastaju na području njenog djelovanja. Ona ne samo što ima »prava« već je i dužna da razmatra ona pitanja koja, na ovaj ili onaj način, predstavljaju određeni problem u jedinici ili ustanovi, pogotovo kad zataje ostali faktori koji bi trebalo da djeluju ili su odgovorni za njegovo rješavanje. Ali, ne samo tada već i onda kada se prema ocjeni organizacije SK mogu nagomilati problemi. Neće biti naodmet ako se neka pitanja postavljaju i komandnim i partijskim putem samo, naravno, svaki od njih postavlja ih sa svog aspekta i metodom koji u datoj situaciji i s obzirom na pitanje koje se tretira obezbjeđuje najbolje i najbrže rezultate. Gotovo nema pitanja koje ne bi moglo da se pokrene, razmotri i zauzmu stavovi od strane organizacije SK. Radi se samo o tome kad i u kakvoj formi, kako ga analizirati i kako mobilisati članstvo za njegovo rješavanje. Ukoliko komunisti u pojedinim komandama, ustanovama, organima i kao starješine u jedinicama, te kao društveno-politički radnici van Armije, rađe predano i maksimalno se zalažu u rješavanju postavljenih zadataka, ni organizacije SK neće morati da pokreću »sva« pitanja već upravo ona

koja one, kao političke organizacije, treba i moraju normalno i redovno da postavljaju radi mobilizacije ljudi, idejno-političkog uzdizanja i usaglašavanja određenih stavova i gledanja koja su potrebna komunistima bez obzira na kojim poslovima radili i u kojim sredinama živjeli. Ali ako se u nekoj jedinici ili ustanovi problemi nagomilaju, ako odgovorni faktori zataje ili izgube pravilnu orijentaciju, ako se određeni problemi politički negativno reflektuju na stanje, na ljude, odnosno ako komunisti nemaju određene jedinstvene stavove o nekim pitanjima, organizacija SK ne samo što ima »prava« već joj je i dužnost da se »umiješa«, da proanalizira problem, da dâ pravilne ocjene, da podstakne komuniste da se samokritički osvrnu na svoj rad i postupke i da im pravilnom i principijelnom kritikom pomogne u njihovom daljem radu i odnosu prema zadacima. Bilo bi, naravno, po sve štetno i nepravilno ako bismo se u takvoj situaciji lišili takvog moćnog faktora kakva je organizacija SK. Naravno, i u takvim slučajevima je prilaženje problemu veoma važno, ne samo sa stanovišta odnosa organizacija SK prema vojnoj organizaciji, mada i radi toga, već upravo radi efekta koji će se postići, jer samim postavljanjem pitanja problem se ne rješava. Mogu se izvjesna pitanja i često postavljati, a da opet rezultati izostanu.

Uzmimo, na primjer, pitanja vojnostručne obuke, discipline, materijalnog poslovanja i sl. Makar da su ta pitanja aktuelna i ponekad zahtijevaju određenu akciju od strane organizacije SK, ukoliko im se ne priđe sa šireg aspekta, ako se politički ne sagledaju, ako se ne proanalizira odnos komunista prema njima, izvjesna nepravilna shvatanja koja postoje, ili se jednostavno postavljaju da bi se postavila, ne mogu se, naravno, očekivati ni rezultati. Vojnostručna obuka, počev od programa i plana, pa preko organizacije sprovođenja i konkretnog izvođenja, stvar je komandi i starješina. I tamo gdje komande i starješine dobro rade i izvršavaju svoje obaveze, u odnosu na taj zadatak, tj. gdje su komunisti i ostali pripadnici Armije pravilno shvatili svoje obaveze i dužnosti i izvršavaju ih bez većih slabosti i nedostataka, organizacija SK neće morati da se posebno bavi tim pitanjem. U protivnom, organizacija SK neće smjeti da se ogluši o tako važno pitanje i njena intervencija biće neophodna, korisna i efikasna. No, kada će uopšte biti potrebna intervencija organizacije SK? Da li u svakom slučaju i o svakom pitanju obuke? Da li će baš organizacija SK analizirati obuku, davati ocjenu o njoj, organizovati pomoć i kontrolu, obezbjeđivati uvid u stanje i rezultate? Naravno ne. Ali, ako bi kod komunista popustila disciplina i odgovornost ili zavlada inertnost, te činovnički odnos prema zadacima, ako bi nastala izvjesna shvatanja suprotna usvojenim shvatanjima i gledanjima na obuku i vaspitanje, ako bi umjesto dosljednog primjenjivanja tih stavova dolazili do izražaja drugačiji, nepravilni stavovi, organizacija SK bi kao značajan politički faktor u jedinici ili ustanovi morala da interveniše, da proanalizira uzroke, sagleda posljedice i pravilno politički orijentiše komuniste, podstakne njihovu aktivnost i savjesnost bez obzira na kojim funkcijama radili. Sve to ona preduzima radi angažovanja i mobilisanja komunista i stvaranja atmosfere u kojoj će svaki pojedinac dati sve od sebe, u kojoj neće moći da ostane nezapažen niko ko bi svojim radom i postupkom odudarao od kolektiva i sredine u kojoj radi. Orga-

nizacija SK će i u ovakvom slučaju, kao i inače, u prvom redu nastojati da pomogne svakom članu da shvati svoje obaveze i zadatke, da vaspitno utiče na članstvo radi što savjesnijeg i odgovarajućeg odnosa prema zadacima koje rješava. Ali, ako takve mjere ne bi bile dovoljno efikasne i ne bi dale odgovarajuće rezultate u odnosu na pojedine članove, ona će, prirodno, pozvati takve na odgovornost i preduzimati prema potrebi i druge mjere.

Ili, uzmimo pitanje materijalnog poslovanja. Neće biti većih rezultata ako se ono postavi kao pitanje rada pojedinih odgovornih materijalnih organa ili kao pitanje organizacije poslovanja, rukovođenja ili svakodnevnog konkretnog rješavanja materijalnih pitanja. Ali, sa stanovišta odnosa ljudi prema materijalnim i tehničkim sredstvima koja su data ljudima u Armiji na upotrebu i raspolaganje, kao pitanje brige o tehnici, štednje i razvijanja osjećanja prema vojnoj i društvenoj imovini — to će se, svakako, korisno i pozitivno odraziti na cjelokupan sastav jedinice i ustanove, a indirektno će pomoći kadrovima koji rade na tim poslovima, što ne isključuje pomoć i intervenciju komandi. Ovdje se posebno ističe pitanje štednje. Iako je i to najvećim dijelom stvar upornog i svakodnevnog rada i briga komandi i starješina, njihovog racionalnog i domaćinskog odnosa prema materijalnim i finansijskim sredstvima, ono se više nego i jedno drugo rješava različitim vidovima i svakodnevnim djelovanjem ljudi u Armiji. A pravilan odnos prema materijalnim sredstvima i štednji stiče se upornim, dosljednim i vaspitnim radom sa svim pripadnicima Armije, po čemu svijest i saznanje o neophodnosti štednje igraju vrlo značajnu ulogu. I o tim pitanjima, svakako, treba voditi računa, kad i u kojoj formi da se neko od njih postavi, na koji način da mu se priđe, da bi i komunisti i ostali pripadnici Armije što bolje shvatili svoje konkretne obaveze i dužnosti.

Naravno, ni svakom pitanju se ne prilazi sa istog aspekta niti na isti način. Mnoga pitanja aktuelna za zajednice i ustanove Armije odraz su određenih odnosa, izraslosti i izgrađenosti kadrova, moralno-političkog stanja i jedinstva, kulturnog nivoa pojedinaca i cjeline itd. I ukoliko organizacije SK budu uspješnije i efikasnije djelovale, utoliko će biti manje problema na svim sektorima rada. Najveći broj pripadnika Armije svjestan je svojih obaveza i dužnosti, ali svak nije na takvom političkom, kulturnom i opštem nivou da bi mogao davati sve od sebe u izvršavanju postavljenih zadataka. Organizacije SK imaju zadatak da upornim i sistematskim radom pomognu i ubrzaju proces uzdizanja svakog pojedinca i čitavog kolektiva u kojem djeluju.

Organizacije SK, pored direktnog pozitivnog uticaja na članstvo, svakodnevnom vaspitno-političkom djelatnošću u jedinicama znatno doprinose moralno-političkom jedinstvu kolektiva, drugarstvu i pravilnim međusobnim odnosima, te razvijanju i njegovanju lika komuniste i pripadnika Armije.

Armija, možda više nego ijedna druga organizacija, traži besprekornu čistotu moralnog lika komuniste i pripadnika Armije i takve odnose prema ljudima, koji će ih pokretati na najveće umne i fizičke napore. Ona traži moralno-politički čvrste ljude sa svim pozitivnim karakteristikama nužnim za izvršenje njenih teških i složenih zadataka.

taka. Zato borba protiv svih slabosti, deformacija, negativnih pojava i svega onoga što bi moglo negativno da utiče na pojedince ili kolektive treba da bude trajna i beskompromisna. Zato organizacija SK u Armiji, na tim pitanjima više nego na ijednom drugom, mora da bude budnija i aktivnija. Ona, svakako, predstavlja i najjači nezamenljivi faktor njihovog dosljednog i uspješnog rješavanja.

U intervjuu koji je dao »Narodnoj armiji« povodom 20-godišnjice stvaranja JNA, drug Tito je, pored ostalog, rekao:

»Posebno bih istakao značaj i ulogu koju ima organizacija Saveza komunista u Jugoslovenskoj narodnoj armiji za dalji razvoj armije. Komunisti u Armiji nisu samo nosioci političke svijesti, već i nosioci drugarstva i pravilnih međusobnih odnosa; svojom aktivnošću oni daju veliki doprinos jačanju discipline, moralno-političkog jedinstva i borbene spremnosti jedinica«.

IDEJNO-POLITIČKO JEDINSTVO I PODIZANJE IDEJNOG NIVOVA NUŽAN PREDUSLOV ZA OSTVARIVANJE RUKOVODEĆE ULOGE SK

Dosljedna primjena iznetih stavova pretpostavlja i u prvi plan ističe potrebu jačanja idejnog jedinstva komunista, sistematsko podizanje idejno-političkog nivoa i stalno preodoljevanje u redovima SK shvatanja i gledanja koja odudaraju od linije Saveza ili slabe aktivnost, budnost i mobilnost komunista u svakodnevnoj borbi za socijalizam i borbenu gotovost Armije.

»Kvalitetne promene koje doživljavamo u čitavom sklopu društveno-ekonomskih i političkih odnosa — kaže se u referatu Trećeg plenuma CK SKJ — kao i u stalnom obogaćivanju političkog i idejnog života, bitno utiču u smislu produbljavanja suštine političkog i idejnog rada. Takva aktivnost ne može da se ograničava i svodi na popularisanje određenih ekonomskih i drugih mera, na propagiranje odluka viših državnih i političkih organa, na objašnjavanje principa na kojima počiva naša politika u određenim oblastima, na »ubeđivanje« u usko agitacionom smislu. Politički aktivitet radnih ljudi sve se više izražava u neposrednom i javnom odlučivanju o društvenim poslovima. Za komunistu to znači obavezu da — na osnovu poznavanja opštih principa, zakonitosti i pravca daljeg razvitka — analizira konkretnu praksu, odnose i probleme u sredini u kojoj deluje, da opšte političke i idejne stavove dosledno i stvaralački primenjuje u svakom konkretnom slučaju. Istovremeno, to od komuniste zahteva stalan napor da ne dozvoli da ga zaokupljenost mnoštvom tekućih poslova navede na uski prakticism koji obično ima za posledicu rutinersko rešavanje problema, zanemarivanje njihove političke i idejne suštine, sporo preovladavanje starih navika i prevaziđenog metoda u radu, zaostajanje u načinu mišljenja, a često i konzervativizam u praktičnom delovanju«.

Za komuniste u Armiji to pitanje postavlja se takođe u oštroj formi, kako zbog specifičnih zadataka koje rješavaju tako i onih koje imaju kao društveno-politički radnici van Armije. Otuda podizanje idejnog nivoa članova SK i njihove idejne aktivnosti treba da bude u centru pažnje svih rukovodstava SK u Armiji. Život u Armiji, svakodnevni zadaci i pro-

blemi koji se nužno rađaju uslovljavaju ponekad jednostranosti, što ukazuje na potrebu obogaćivanja sadržaja i poboljšanja kvaliteta idejno-političkog i vaspitnog rada sa komunistima i ostalim pripadnicima armije. Vojna organizacija pruža idealne mogućnosti da se svi pripadnici Armije potpuno i sistematski obuhvate tim radom, što je, uostalom, i u dosadašnjoj praksi dalo vrlo solidne rezultate. Naročito je aktivnost na tom planu došla do izražaja posle Trećeg plenuma CK i Pisma Izvršnog komiteta i bez obzira na neke slabosti koje su se ispoljile, idejni nivo i kvalitet članova znatno su podignuti. Naravno, pitanje je i dalje aktuelno utoliko više što u Armiji, u redove bilo stalnog ili ročnog sastava, svakim danom dolaze novi ljudi.

Bilo bi pogrešno misliti da jedino promjene u našem društveno-političkom razvitku uslovljavaju i zahtevaju takvu ideološko-političku aktivnost i stalno praćenje tog razvitka. I razvitak Armije nosi u sebi određene probleme te prirode, na koje se može uspješno reagovati samo pod uslovom ako im se idejno-politički prilazi, ako se čitav razvitak Armije gleda u dijalektičkom kretanju, na koje bilo iznutra, bilo izvana, djeluju određeni faktori. Armija nije odvojena od cjelokupnog našeg društveno-političkog kretanja. Ona se razvija na temelju, principima i koncepcijama socijalističke zemlje i socijalističkih odnosa. Duboko i suštinski shvatiti te koncepcije, pravilno ih politički usvojiti i konkretno se u svakodnevnom radu za njih boriti i primjenjivati ih, može samo onaj ko je dovoljno pronikao u njihovu bit. A to, upravo, ne smije da bude zadatak dana, već neprekidan i stalan zadatak koji može uspješno da se rješava kroz organizaciju SK i ostale faktore koji djeluju u Armiji.

Drugi momenat koji valja imati u vidu tiče se zadatka i uloge koju komunisti iz Armije imaju u radu i životu društveno-političkih organizacija i kao građani socijalističke zajednice. Sve više se u praksi osjeća potreba i nužnost da stalni sastav Armije intenzivnije učestvuje u životu komune, stambenim zajednicama, školskim odborima, na zborovima birača, u raznim sekcijama Socijalističkog saveza i drugih organizacija. No, u svima njima komunisti može biti aktivan i koristan samo pod uslovom da pravilno gleda i shvata određene probleme i razna pitanja iz života i rada. Bez toga učešća stvaraju se velike mogućnosti za izolovanje od društveno-političkih zbivanja. Odsustvo orijentacije na konkretno i plodno političko djelovanje rađa malograđanštinu i niz slabosti u vaspitanju ljudi, demobilise ih u svakodnevnom životu i radu.

U suštini, takva djelatnost je važan dio ideološko-političke akcije komunisti iz Armije na području izgrađivanja socijalističkih društvenih odnosa među radnim ljudima. To je ujedno i brana i zaštita pripadnika

Armije od uticaja malograđanske stihije, birokratizma, začaurenosti i političke inertnosti.

Aktuelna pitanja dalje izgradnje Saveza komunista u Armiji uslovljavaju sve noviji zadaci u pogledu njenog usavršavanja i podizanja bojeve gotovosti, sve veća politička zrelost komunista u shvatanju kretanja, puteva i načina razvitka zemlje i sve veća njihova odgovornost kako za aktivnost tako i za vlastito uzdizanje u oba pravca. Njih nameće potreba za što efikasnijim radom na izvršavanju zadataka koji su danas najvažniji za Savez komunista u Armiji kao što su: razvijanje savjesnog i odgovornog odnosa svih komunista prema svim zadacima u daljoj izgradnji Armije; podizanje ideološkog nivoa i političke svijesti članova SK i ostalih pripadnika Armije, u najtješnjoj vezi sa svakodnevnim životom i pitanjima naše socijalističke prakse i izgradnje Armije; razvijanje i jačanje ideološko-političkog jedinstva organizacija SK i punog jedinstva jedinica i ustanova Armije; formiranje i razvijanje radnog i moralnog lika komuniste, izgrađivanje njihovih radnih i etičkih kriterija, te stvaranje u jedinicama i ustanovama atmosfere i takvih odnosa koji će podsticati ljude na disciplinovano i odgovorno izvršavanje svih zadataka; razvijanje aktivnog odnosa komunista i ostalih pripadnika Armije protiv svih pojava tuđih i štetnih po izgradnju socijalizma i naše armije; formiranje komunista — pripadnika Armije kao društveno-političkih radnika i razvijanje njihove odgovornosti za taj rad.

Dalja izgradnja opredijeljena je specifičnostima armijske organizacije, a prije svega neophodnošću isticanja uvijek u prvi plan potrebe pune i svestrane odgovornosti komandi koje su toliko izrasle da efikasno rješavaju sva bitna pitanja daljeg usavršavanja naših jedinica.

General-potpukovnik

Nikola GAŽEVIĆ